

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

**Циклова комісія соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної
підготовки**

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Конституційне право»
обов'язкових компонент освітньо-професійної програми
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 26.09.22 № 9

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу Харківського
національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 19.09.22 № 2

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 23.09.22 № 9

Розглянуто на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки, протокол від 14.09.2022 № 4

Розробники: викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичного виховання, спеціаліст вищої категорії Хомяк О.В.

Рецензенти:

1. Викладач циклової комісії соціально-гуманітарних дисциплін та фізичної підготовки КЛК ХНУВС, к.пед.н., доктор філософії, спеціаліст вищої категорії, Кірюхіна М.В. .
2. Доцент кафедри юридичних наук Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського кандидат юридичних наук Латишева В.В.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма обов'язкової навчальної дисципліни «Конституційне право» складена відповідно до освітньої-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Технічне обслуговування та ремонт повітряних суден і авіадвигунів.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право» є формування, еволюція та закономірності розвитку політико-правових інститутів та їх конституційно-правове закріплення у нормах як вітчизняного, так і зарубіжного законодавства.

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліна «Конституційне право» вивчається: на денній формі навчання – на першому курсі, на заочній формі – на першому курсі на основі знань, які здобувачі вищої освіти отримали з інших навчальних дисциплін («Історія України», «Правознавство»), має структурно-логічні зв'язки з предметами «Політологія», «Соціологія» тощо.

Програма навчальної дисципліни складається з таких тем:

1. Конституційне право як галузь права, наука, навчальна дисципліна.
2. Конституція як основний закон суспільства і держави.
3. Засади конституційного ладу сучасної держави.
4. Конституційно-правове закріплення державних символів України.
5. Основи конституційно-правового статусу особи у сучасних державах.
6. Основи конституційно-правового статусу національних меншин у сучасних державах.
7. Форми безпосередньої демократії.
8. Форма сучасних держав.
9. Система органів державної влади у сучасних країнах.
10. Глава держави у сучасних країнах.
11. Парламент у сучасних державах.
12. Уряд у сучасних державах.
13. Конституційно-правовий статус центральних органів виконавчої влади в Україні.
14. Судова влада у сучасних державах.
15. Правоохоронні органи сучасних держав.
16. Територіальна організація публічної влади у сучасних державах.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Конституційне право» є формування вміння правильно оцінювати конкретні конституційно-правові явища, знати та вміти правильно застосовувати відповідне конституційне законодавство. Оволодіння здобувачами вищої освіти стійкими знаннями про

світовий досвід конституційного розвитку, що забезпечує порівняльний аналіз конституційно-правових інститутів зарубіжних країн.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Конституційне право» є:

- засвоєння сукупності юридичних норм, які закріплюють конституційний лад держави, форму правління і форму територіального устрою, політичний режим, визначають організацію, компетенцію і порядок діяльності вищих, центральних і місцевих органів державної влади, місцевого самоврядування, основні права й обов'язки громадян, іноземців та осіб без громадянства, виборче право і виборчу систему у зарубіжних державах та в Україні;
- формування самостійного мислення, навичок аналізу основ конституційного права України, порівняння та співставлення його з основами державного права зарубіжних країн;
- формування понятійного апарату, що використовується в межах конституційного права, та вміння його застосовувати;
- розвиток загальної політико-правової культури здобувачів вищої освіти.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувач вищої освіти повинен:

знати:

- основні етапи еволюції та тенденції розвитку конституційного права;
- предмет і метод конституційно-правового регулювання;
- основні джерела конституційного права;
- основні конституційно-правові дефініції та класифікації;
- сутність і зміст засад конституційного ладу сучасних держав;
- основи правового статусу особи та інститутів громадянського суспільства, конституційні форми безпосередньої демократії;
- основи побудови і функціонування системи державних органів влади, дії механізму конституційного судочинства;
- основи територіальної організації влади;

вміти:

- будувати професійну діяльність та стосунки з оточуючими на конституційних принципах (державний суверенітет, верховенство права, законність, пріоритет прав людини тощо);
- здійснювати конституційно-правову кваліфікацію подій і явищ, що відбуваються у різних сферах суспільного життя;
- аналізувати зміст конституційно-правових актів, що застосовуються у процесі професійної діяльності;
- оцінювати з точки зору конституційного права події та явища суспільно-політичного життя, про які повідомляється у засобах масової інформації;
- організовувати професійну діяльність відповідно до конституційно-правових норм;

- обґрунтовувати власну позицію з точки зору конституційного права.

1.4. Форма підсумкового контролю (залік)

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 105 годин / 4 кредити ECTS.

1.5. Програмні компетентності.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми під час професійної діяльності у галузі транспорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів вивчення елементів транспортної системи і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-01	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу
	ЗК-02	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях
	ЗК-06	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації
	ЗК-07	Здатність приймати обґрунтовані рішення
	ЗК-08	Здатність працювати в команді

2. Короткий опис змісту навчальної дисципліни

Тема № 1. Конституційне право як галузь права, наука, навчальна дисципліна.

Конституційне право як галузь права, наука та навчальна дисципліна. Місце та роль конституційного права у національних системах права. Предмет галузі конституційного права та його структура. Метод галузі конституційного права.

Система конституційного права та її складові. Принципи конституційного права. Інститути конституційного права: поняття, види. Норми конституційного права та їх специфіка. Класифікація конституційно-правових норм.

Поняття конституційно-правових відносин, їх особливості і види. Суб'єкти та об'єкти конституційно-правових відносин: поняття, ознаки, види.

Джерела конституційного права.

Тема № 2. Конституція як основний закон суспільства і держави.

Поняття і сутність конституції. Юридична і фактична конституція. Предмет регулювання конституції. Конституція як суспільна цінність і головне джерело конституційного права. Юридичні властивості конституції. Функції конституції. Класифікація конституцій.

Політичні та конституційні реформи у провідних державах світу на сучасному етапі.

Історія українського конституціоналізму. Конституційний процес в незалежній Україні. Юридична характеристика чинної Конституції України. Порядок внесення змін до Конституції України 1996 р. Політична та конституційна реформи в Україні на сучасному етапі.

Поняття конституційного контролю та конституційного нагляду. Моделі конституційного контролю. Спеціальний орган конституційного контролю: Конституційний Суд. Види конституційного контролю.

Тема № 3. Засади конституційного ладу сучасної держави.

Поняття конституційного ладу, його ознаки. Співвідношення між конституційним і суспільним ладом. Закріплення конституційного ладу в законодавстві.

Конституційно-правові аспекти політичної системи. Держава як головний суб'єкт політичної системи. Конституційно-правовий статус громадських формувань у зарубіжних країнах. Партійні системи зарубіжних країн. Інституціоналізація політичних партій.

Право на об'єднання як політичне право громадян України. Поняття, ознаки та види громадських формувань. Обмеження на створення та діяльність громадських формувань. Відповідальність громадських формувань, їхніх засновників та учасників.

Економічна система та її конституційно-правове регулювання. Форми власності у зарубіжних країнах.

Поняття та ознаки засад конституційного ладу України. Система та зміст принципів, що становлять засади конституційного ладу України.

Політична система України та її конституційно-правове регулювання. Економічна система України та її конституційно-правове закріплення. Конституційно-правові принципи соціальної політики держави та їх реалізація. Конституційно-правові основи духовно-культурних відносин.

Тема № 4. Конституційно-правове закріплення державних символів України.

Поняття і види державних символів. Порядок розробки і затвердження державних символів України. Державні символи України: Державний Герб, Державний Прапор, Державний Гімн. Опис державних символів України та порядок їх використання. Обов'язок поважати державні символи України. Відповідальність за наругу над державними символами України.

Тема № 5. Основи конституційно-правового статусу особи у сучасних державах.

Поняття основ правового статусу особи та його елементи. Види конституційно-правового статусу особи.

Проблема прав людини в конституційно-правовій теорії та практиці. Міжнародно-правові стандарти у галузі прав людини. Загальні та спеціальні принципи правового статусу особи в Україні. Основні (конституційні) права і свободи: поняття, ознаки, види. Еволюція конституційних прав і свобод. Поняття, ознаки та класифікація основних обов'язків. Гарантії реалізації основних прав і свобод особи. Відповідальність особи.

Поняття та ознаки громадянства. Принципи громадянства. Набуття і припинення громадянства.

Поняття та види категорій осіб, які не є громадянами (підданими) держави. Принципи правового статусу осіб, які не є громадянами (підданими) держави. Особливості правового статусу біженців.

Принципи громадянства України. Категорії осіб, що належать до громадянства України. Документи, які засвідчують належність до громадянства України. Набуття і припинення громадянства України. Система органів, що беруть участь у вирішенні питань громадянства України, їх компетенція. Процедури з питань громадянства України.

Основи правового статусу іноземців та осіб без громадянства в Україні. Особливості правового статусу біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту в Україні.

Тема № 6. Основи конституційно-правового статусу національних меншин у сучасних державах.

Титульна нація і національні меншини в сучасних державах. Національно-культурна та національно-територіальна автономії: поняття, зміст, відмінності. Права та свободи національних меншин.

Правовий статус мов у сучасних державах.

«Національне питання» в Україні. Поняття національності та критерії її визначення. Конституційно-правовий статус титульної нації та національних меншин в Україні. Національно-культурна автономія в Україні. Права національних меншин та гарантії їх реалізації. Статус мов в Україні. Українська мова як державна мова в Україні.

Тема № 7. Форми безпосередньої демократії.

Поняття та інститути безпосередньої демократії. Поняття і соціальна функція виборів. Види виборів.

Джерела виборчого права. Виборче право в об'єктивному та суб'єктивному значенні. Активне і пасивне виборче право. Поняття та види принципів виборчого права. Загальне виборче право. Право вільно брати участь у виборах та обов'язковий вотум. Абсентеїзм. Рівне виборче право. Таємне голосування. Безпосереднє та опосередковане виборче право. Види виборчих цензів.

Поняття та види виборчих систем. Мажоритарна система відносної більшості. Мажоритарна система абсолютної більшості. Мажоритарна система кваліфікованої більшості.

Система пропорційного представництва політичних партій. Розподіл мандатів у списку. Виборча квота і «загороджувальний бар'єр» при застосуванні пропорційної виборчої системи. Об'єднання списків. Змішані системи.

Поняття та соціальна роль референдуму. Ознаки і види референдумів. Предмет референдуму. Порядок підготовки і проведення референдуму, його основні стадії. Порядок формування та повноваження органів з підготовки і проведення референдуму. Порядок голосування на референдумі та визначення його результатів. Юридичні наслідки проведення референдуму. Консультативний референдум (дорадче опитування громадян).

Нетипові (додаткові) форми безпосередньої демократії.

Загальна характеристика виборчого процесу в Україні. Порядок підготовки і проведення референдумів в Україні.

Тема № 8. Форма сучасних держав.

Форма держави: поняття, сутність. Співвідношення змісту і форми держави. Різноманітність форм сучасних зарубіжних країн і їх причини. Поєднання принципів розподілу влад, верховенства парламенту, механізм стримувань і противаг.

Поняття та елементи форми правління. Основні моделі республіканської та монархічної форм правління у зарубіжних країнах. Нетипові форми правління. Особливості форми правління в Україні.

Поняття політичного режиму і його види. Фактори, що впливають на встановлення політичного режиму і його еволюцію. Вплив політичного режиму на форму державного устрою. Демократичний режим і його ознаки. Різновиди демократичного політичного режиму. Авторитарний політичний режим і його різновиди.

Поняття територіального устрою і його значення для соціального управління. Фактори, що зумовлюють територіальний устрій держави. Унітарна форма територіального устрою та її різновиди. Автономія та її різновиди. Федерація та її різновиди. Сецесія. Розподіл компетенції між федерацією та її суб'єктами. Система органів влади суб'єктів федерації.

Територіальний устрій України. Україна як унітарна держава. Державний та адміністративно-територіальний устрій України. Принципи адміністративно-територіального устрою України. Види адміністративно-територіальних одиниць. Автономія в Україні. Особливості конституційно-правового статусу міст Києва і Севастополя у складі України. Адміністративно-територіальна реформа в Україні.

Тема № 9. Система органів державної влади у сучасних країнах.

Поняття та ознаки органів державної влади. Сучасні моделі систем державних органів: централізовано-сегментна, моноцефальна і монотеократична.

Види органів державної влади. Законодавчі, виконавчі та судові органи. Державні органи, що не належать до системи поділу влади. Принципи організації та діяльності органів державної влади у зарубіжних країнах. Конституційне закріплення повноважень вищих органів державної влади.

Поняття органу державної влади України і його конституційний статус. Принципи організації і діяльності державних органів. Система органів державної влади в Україні.

Тема № 10. Глава держави у сучасних країнах.

Поняття, основні ознаки, різновиди глави держави. Місце глави держави в системі вищих органів державної влади.

Правове становище глави держави при різних формах правління. Одноособовий і колегіальний глава держави в зарубіжних країнах.

Монарх. Роль та повноваження монарха в парламентарних, дуалістичних і абсолютних монархіях. Монарша прерогатива. Порядок престолонаслідування. Державні регалії Інститут регентства. Найбільш поширені моделі монархії в сучасному світі.

Президент республіки. Правове становище президента та способи заміщення посади. Термін повноважень глави держави. Довічні президенти.

Відповідальність президента. Дострокове звільнення з посади (відставка, імпічмент). Особливості процедури імпічменту в різних країнах.

Компетенція глави держави. Надзвичайні повноваження глави держави.

Місце і роль Президента України в системі вищих органів держави. Порядок обрання та вступу на посаду Президента України. Символи президентської влади. Функції та компетенція Президента України. Акти Президента України. Гарантії діяльності Президента України. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України. Система допоміжних органів при Президентіві України.

Тема № 11. Парламент у сучасних державах.

Поняття та види парламентів. Соціальне призначення і політична роль парламенту. Порядок формування парламенту та його структура. Правовий статус керівництва парламенту та його органів. Функції та компетенція парламенту. Компетенція парламентів, загальна характеристика. Класифікація парламентів за обсягом компетенції. Парламенти з обмеженою компетенцією (США, Франція) та необмеженою (Велика Британія). Повноваження парламенту. Форми парламентського контролю за діяльністю уряду.

Порядок роботи парламенту: сесії й загальні парламентські процедури. Звичайні та надзвичайні сесії.

Законодавчий процес. Законодавча ініціатива. Обговорення законопроекту, порядок внесення поправок. Види голосування. Особливості розгляду законопроектів у двопалатних парламентах. Системи подолання

колізій між палатами в законодавчому процесі. Прийняття закону. Санкціонування, промульгація та публікування закону.

Статус парламентарів. Юридична природа мандата. Лобізм. Права та обов'язки парламентарів. Парламентський імунітет та індемнітет. Об'єднання парламентарів.

Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади. Порядок формування Верховної Ради України та її структура. Правовий статус керівництва Верховної Ради України та її органів. Функції та компетенція Верховної Ради України. Законодавчий процес в Україні та його основні стадії. Форми парламентського контролю за діяльністю уряду. Акти Верховної Ради України.

Правове становище народних депутатів України. Особливості мандату народних депутатів України. Несумісність депутатського мандату з іншими видами діяльності. Права і обов'язки народних депутатів України. Основні гарантії депутатської діяльності. Підстави і порядок дострокового припинення депутатських повноважень.

Конституційно-правовий статус Рахункової палати. Особливості правового становища Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.

Тема № 12. Уряд у сучасних державах.

Уряд як вищий орган в системі органів виконавчої влади. Соціальне призначення та політико-правова роль уряду. Порядок формування уряду та його взаємовідносини з главою держави і парламентом за різних форм правління. Однопартійний і коаліційний уряд. Уряд меншості. Інші види уряду.

Функції та компетенція уряду. Порядок роботи уряду. Відповідальність уряду.

Кабінет Міністрів України – Уряд – як вищий орган у системі органів виконавчої влади. Порядок формування Кабінету Міністрів України та його взаємовідносини з Президентом і Верховною Радою України. Функції та компетенція Кабінету Міністрів України. Розподіл повноважень між членами уряду. Взаємовідносини Кабінету Міністрів України з центральними та місцевими органами виконавчої влади. Порядок роботи Кабінету Міністрів України. Акти Кабінету Міністрів України. Парламентська відповідальність уряду.

Тема № 13. Конституційно-правовий статус центральних органів виконавчої влади в Україні.

Поняття і види центральних органів виконавчої влади. Загальна система центральних органів виконавчої влади в Україні. Принципи діяльності міністерств та інших центральних органів виконавчої влади.

Порядок створення, реорганізації та ліквідації центральних органів виконавчої влади. Структура центральних органів виконавчої влади. Особливості правового статусу колегій центральних органів виконавчої влади.

Функції та компетенція центральних органів виконавчої влади. Акти центральних органів виконавчої влади.

Тема № 14. Судова влада у сучасних державах.

Поняття судової влади і правосуддя. Органи судової влади. Принципи організації та діяльності судової системи.

«Гілки» судової влади. Суди загальної юрисдикції та їх спеціалізація. Місцеві та апеляційні суди, вищий суд в системі судів загальної юрисдикції. Спеціалізовані суди та вищі спеціалізовані суди.

Конституційно-правовий статус суддів. Порядок призначення суддів та припинення їх повноважень. Права та обов'язки суддів. Гарантії незалежності суддів. Юридична відповідальність суддів.

Конституційний контроль як функція судової влади. Моделі конституційного контролю. Повноваження органів конституційного контролю.

Засади організації судової влади в Україні. Універсальна юрисдикція судів. Судочинство в Україні. Засади здійснення правосуддя в Україні. Конституційні принципи судочинства. Участь професійних суддів та присяжних у здійсненні правосуддя. Судоустрій в Україні. «Гілки судової влади». Порядок утворення судів. З'їзд суддів України. Вища рада правосуддя. Кваліфікаційні комісії суддів. Конституційно-правовий статус суддів.

Поняття конституційного контролю та конституційного нагляду. Види конституційного контролю в Україні. Конституційний Суд України: порядок формування. Правовий статус суддів Конституційного Суду України. Функції та компетенція Конституційного Суду України. Конституційне провадження, його форми і стадії. Акти Конституційного Суду України.

Тема № 15. Правоохоронні органи сучасних держав.

Поняття та види правоохоронних органів, їх конституційно-правовий статус.

Поліція (міліція): поняття та види. Функції та повноваження поліції (міліції) у зарубіжних країнах.

Прокуратура в системі правоохоронних органів зарубіжних країн.

Конституційно-правові засади організації та діяльності правоохоронних органів України. Система правоохоронних органів України.

Правовий статус Національної поліції: функції, завдання, повноваження. Конституційно-правовий статус органів прокуратури в Україні. Національне антикорупційне бюро України.

Тема № 16. Територіальна організація публічної влади у сучасних державах.

Поняття та сутність територіальної організації публічної влади. Основні риси територіальної організації публічної влади в унітарних державах. Особливості здійснення влади в автономних утвореннях. Основні риси

територіальної організації публічної влади у федеративних державах. Системи здійснення публічної влади на місцях.

Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій в Україні. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій. Взаємодія місцевих державних адміністрацій з органами виконавчої влади вищого рівня та місцевим самоврядуванням в Україні.

Поняття місцевого самоврядування, його соціальне призначення і політична роль. Основні концепції місцевого самоврядування. Загальні принципи місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування. Система місцевого самоврядування в Україні. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.

Система та порядок формування органів місцевого самоврядування. Основи правового статусу представницьких органів місцевого самоврядування. Основи правового статусу виконавчих органів місцевого самоврядування.

Конституційно-правовий статус місцевих рад в Україні. Статус депутатів місцевих рад. Конституційно-правовий статус виконавчих органів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів в Україні.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

Основна:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 38. – Ст.502.
3. Декларація прав національностей України від 1 листопада 1991 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст.799.
4. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 р. // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – № 31. – Ст.429.
5. Конституція Автономної Республіки Крим від 21 жовтня 1998 р., затв. Законом України від 23 грудня 1998 р. № 350-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 5-6. – Ст.43.
6. Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 8 липня 2011 р. № 3671-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
7. Закон України «Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим» від 10 лютого 1998 р. № 90/98-ВР (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/90/98-вр>
8. Закон України «Про вибори народних депутатів України» від 17 листопада 2011 р. № 4061-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
9. Закон України «Про вибори Президента України» від 5 березня 1999 р. № 474-XIV (В ред. Закону від 18 березня 2004 р. № 1630-IV)

[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1630-15>

10. Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини» від 23 лютого 2006 р. № 3477-IV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

11. Закон України «Про Вищу раду правосуддя» від 21 грудня 2016 р. № 1798-VIII (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>

12. Закон України «Про військово-цивільні адміністрації» від 3 лютого 2015 р. № 141-VIII (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/141-19>

13. Закон України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 р. № 4572-VI (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

14. Закон України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 р. № 2235-III (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>

15. Закон України «Про Державне бюро розслідувань» від 12 листопада 2015 р. № 794-VIII. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/794-19>

16. Закон України «Про державну службу» від 10 грудня 2015 р. № 889-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

17. Закон України «Про державну таємницю» від 21 січня 1994 р. № 3855-XII (в ред. Закону від 21 вересня 1999 р. № 1079-XIV [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3855-12>

18. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» від 5 лютого 2015 р. № 157-VIII (зі змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

19. Закон України «Про доступ до публічної інформації» від 13 січня 2011 р. № 2939-VI (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2939-17>

20. Закон України «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» від 16 листопада 1992 р. № 2782-XII (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2782-12>

21. Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» від 8 вересня 2005 р. № 2866-IV (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15>

22. Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» від 6 вересня 2012 р. № 5207-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17>

23. Закон України «Про захист персональних даних» від 1 червня 2010 р. № 2297-VI (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>

24. Закон України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р. № 2657-XII (В ред. Закону від 13 січня 2011 р. № 2938-VI) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>

25. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27 лютого 2014 р. № 794-VII (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

26. Закон України «Про комітети Верховної Ради України» від 4 квітня 1995 р. № 116/95-ВР (В ред. Закону від 22 грудня 2005 р. № 3277-IV) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-вр>

27. Закон України «Про Конституційний Суд України» від 13 липня 2017 р. № 2136-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>

28. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>

29. Закон України «Про місцеві вибори» від 14 липня 2015 р. № 595-VIII (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/595-19>

30. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

31. Закон України «Про молодіжні та дитячі громадські організації» від 1 грудня 1998 р. № 281-XIV (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/281-14>

32. Закон України «Про Національне антикорупційне бюро України» від 14 жовтня 2014 р. № 1698-VII (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>

33. Закон України «Про національні меншини в Україні» від 25 червня 1992 р. № 2494-XII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>

34. Закон України «Про Національну поліцію» від 2 липня 2015 р. № 580-VIII (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

35. Закон України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення» від 23 вересня 1997 р. № 538/97-ВР (В ред. Закону від 3 березня 2005 р. № 2461-IV) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/538/97-вр>

36. Закон України «Про політичні партії в Україні» від 5 квітня 2001 р. № 2365-III (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>

37. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» від 22 вересня 2011 р. № 3773-VI (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>

38. Закон України «Про Представництво Президента України в Автономній Республіці Крим» від 2 березня 2000 р. № 1524-III (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1524-14>

39. Закон України «Про прокуратуру» від 14 жовтня 2014 р. № 1697- VII (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page7>

40. Закон України «Про Раду міністрів Автономної Республіки Крим» від 16 червня 2011 р. № 3530-VI (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3530-17>

41. Закон України «Про Раду національної безпеки і оборони України» від 5 березня 1998 р. № 183/98-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/183/98-вр>

42. Закон України «Про Рахункову палату» від 2 липня 2015 р. № 576-VIII. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/576-19>

43. Закон України «Про Регламент Верховної Ради України» від 10 лютого 2010 р. № 1861-VI (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>

44. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23 квітня 1991 р. № 987-XII (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/987-12>

45. Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 7 червня 2001 р. № 2493-III (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>

46. Закон України «Про статус депутатів місцевих рад» від 11 липня 2002 р. № 93-IV (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/93-15>

47. Закон України «Про статус народного депутата України» від 17 листопада 1992 р. № 2790-XII (в ред. Закону від 22 березня 2001 р. № 2328-III) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>

48. Закон України «Про столицю України – місто-герой Київ» від 15 січня 1999 р. № 401-XIV (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/401-14>

49. Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 р. № 1402-VIII [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>

50. Закон України «Про телебачення і радіомовлення» від 21 грудня 1993 р. № 3759-XII (В ред. Закону від 12 січня 2006 р. № 3317-IV) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3759-12>

51. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» від 23 грудня 1997 р. № 776/97-ВР [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/776/97-вр>

52. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17 березня 2011 р. № 3166-VI [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>

53. Закон України «Про Центральну виборчу комісію» від 30 червня 2004 р. № 1932-VI (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1932-15/page2>

54. Указ Президента України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 9 грудня 2010 р. № 1085/2010 (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>

55. Указ Президента України «Про систему центральних органів виконавчої влади» від 15 грудня 1999 р. № 1572/99 (із змін.) [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1572/99>

56. Загальне положення про міністерство, інший центральний орган державної виконавчої влади, затв. Указом Президента України від 12 березня 1996 р. № 179/96 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=179/96>

57. Веніславський Ф.В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. юрид. вузів та фак. – Харків: Право, 2014. – 376 с.

58. Григоренко Є.І., Передерій О.С. Конституція та засади конституційного ладу України у питаннях та відповідях: навч. посіб. / Х.: Харк. ун-т повітряних сил ім. І. Кожедуба, 2010. – 172 с.

59. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: підручник. – Харків: Право, 2017. – 390 с.

60. Державне право зарубіжних країн. Особлива частина: навч. посіб. / Л.Д. Варунц, А.В. Войціховський, Т.І. Гудзь та ін. – Х.: ХНУВС, 2011. – 292 с.

61. Закоморна, К.О. Державне (конституційне) право зарубіжних країн (навчальні матеріали та схеми): посіб. для підгот. до іспитів. – Харків: Право, 2016. – 278 с.

62. Камінська Н.В. Місцеве самоврядування: теоретико-історичний і порівняльно-правовий аналіз: навч. посіб. – К.: КНТ, 2010. – 232 с.

63. Коломієць Ю.М. Державне право зарубіжних країн. Загальна частина: навч. посібник. – Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ, 2010. – 211 с.

64. Конституції зарубіжних країн: Навч. посіб. / Авт.-упоряд.: В.О. Серьогін, Ю.М. Коломієць, О.В. Марцеляк та ін. / За заг. ред. В.О. Серьогіна. – Х.: Видавництво «ФІНН», 2009. – 664 с.

65. Конституційна юрисдикція: підручник / Ю.Г. Барабаш, І.І. Дахова, О.П. Євсєєв та ін. – Х.: Право, 2012. – 168 с.

66. Конституційне право України: підручник / В.Л. Федоренко. – Київ: Ліра-К, 2016. – 615 с.

67. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів / Ю.Г. Барабаш, Т.М. Слінько, Л.І. Летнянчин та ін. – Харків: Право, 2016. – 345 с.

68. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів. – Харків: Право, 2017. – 369 с.
69. Конституційне право України: посіб. для підготовки до іспитів / Ю.Г. Барабаш, Л.К. Байрачна, І.І. Дахова та ін. – Харків: Право, 2015. – 328 с.
70. Конституційне право: навч. посіб – Харків: ХНУВС, 2017. – 358 с.
71. Конституційні засади сучасного державотворення: навч. посіб. у питаннях і відповідях. – Харків: Право, 2017. – 303 с.
72. Кращі практики з організації виборчих кампаній: посібник. – 2014. – 223 с.
73. Нестерович В.Ф. Виборче право України: підручник. – Київ: Ліра-К, 2017. – 503 с.
74. Нестерович В.Ф. Практикум з Конституційного права України. – Київ: Ліра-К, 2018. – 639 с.
75. Онишко О.Б. Забезпечення прав людини в правоохоронній діяльності: курс лекцій / О.Б. Онишко. – Львів: ЛьвДУВС, 2013. – 256 с.
76. Участь громадськості у процесі прийняття рішень на місцевому рівні: посібник / Британ. Рада в Україні, Лаб. законодав. ініціатив, Асоц. «Соц.-Екон. Стратегії та Партнерства». – К.: Ленвіт, 2012. – 64 с.
77. Циверенко Г.П. Народне волевиявлення в Україні: навч. посіб.: Рекомендовано МОН України / Г.П. Циверенко. – К.: КНТ, 2012. – 144 с.
78. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країни: академічний курс. – Київ: Юрінком Інтер, 2018. – 461 с.

Допоміжна:

1. Алексеєнко І. Г. Форми правління в європейських країнах: шлях до уніфікації монархії та республіки // Держава і право. – 2010. – Вип. 50. – С. 699-705.
2. Бабенко К. Методи конституційного регулювання політико-правових відносин // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2009. – № 1(15). – С. 60-65.
3. Бакумов О.С. Конституційне право громадян України на участь у виборах і референдумах та проблеми його реалізації: монографія. – Х.: Право, 2015. – 248 с.
4. Бальцій Ю. Громадянське суспільство в Україні в умовах розбудови правової демократичної державності // Вісник Центральної виборчої комісії. – 2008. – № 1. – С. 46-49.
5. Барабаш Ю.Г. Парламентський контроль в Україні (конституційно-правовий аспект): Монографія. – Х.: Легас, 2004.
6. Барабаш Ю.Г. Політичні партії та ЗМІ як суб'єкти виборчого процесу: окремі питання конституційно-правового статусу // Публічне право. – 2011. – № 1. – С. 6-12.
7. Батанов О.В. Взаємовідносини між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування: проблеми адміністративно-правової теорії та практики // Вісник Запорізького національного університету. – 2012. – № 1 (І). – С. 22-29.

8. Батанов О.В. Конституційно-правовий статус територіальних громад в Україні: Монографія. – К.: Ін Юре, 2003.

9. Берченко Г.В. Декомунізація в Україні: конституційно-правові аспекти // Форум права. – 2017. – № 4. – С. 13-23. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/u/jrn/fp_index.htm_2017_4_4

10. Біліченко В.В. Забезпечення національною поліцією України прав і свобод людини // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. – 2016. – Випуск 40. Том 1. – С. 134-137.

11. Білоскурська О. Утвердження та забезпечення прав і свобод людини – головний обов'язок держави // Право України. – 2011. – № 7. – С. 169-175.

12. Білоскурська О. Щодо поняття конституційних обов'язків / О. Білоскурська // Право України. – 2004. – № 10. – С. 85-88.

13. Бодрова І.І. Проблеми конституційно-правового регулювання статусу Автономної Республіки Крим [електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: <http://cau.in.ua/ua/activities/analytics/id/bodrova-ii-problemi-konstitucijno-pravovogo-reguljuvannja-statusu-avtonomnoji-respubliki-krim-723/>

14. Бойко Ю.П., Садикова Е.Л. Світовий досвід розвитку федеративних відносин у багатонаціональних державах // Порівняльно-правові дослідження. – 2012. – № 1/2. – С. 126-133.

15. Бондар Р.Г. Соціально-економічні гарантії діяльності депутатів парламенту: досвід зарубіжних країн // Право і безпека. – 2006/5'2. – С.10-15.

16. Бондарчук І.В. Рішення Конституційного Суду України у правовому регулюванні діяльності політичних партій і громадських організацій // Бюлетень Міністерства юстиції України. – 2012. – № 5. – С. 106-113.

17. Бондарчук О.В. До питання про скасування (обмеження) депутатської недоторканності в Україні // Держава і право. – 2012. – Вип. 57. – С. 166-171.

18. Боняк В.О. Органи охорони правопорядку України в сучасному вимірі: конституційно-правовий аспект: монограф. / В.О. Боняк. – Дніпропетровськ: Ліра, 2015. – 372 с.

19. Борденюк В. Особливості здійснення місцевого самоврядування в містах Києві та Севастополі у контексті законодавчих ініціатив // Вісник Національної академії прокуратури України. – 2010. – № 3. – С. 5-12. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vnapu_2010_3_3.pdf

20. Бориславська О., Заверуха І. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О., Заверуха І., та ін.]; Швейцарсько-український проект Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO. – К.: ТОВ «Софія». – 2012. – 128 с.

21. Бухтатий О.Є. Свобода слова та правові аспекти посилення відповідальності за перешкоджання професійній діяльності журналіста // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 1 (30). – С. 10-17.

22. Бухтіяров О. Муніципальні поліцейські органи деяких зарубіжних країн: повноваження та порядок фінансування // Підприємництво, господарство і право. – 2009. – № 1. – С. 41-45.

23. Варунц Л.Д. Досвід організації діяльності Королівської Канадської кінної поліції та шляхи його використання в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / Варунц Лариса Дмитрівна; Дніпропетр. держ. ун-т внутр. справ. – Д., 2012. – 20 с.

24. Варунц Л.Д. Досвід поліції Канади щодо дотримання прав людини в правоохоронній діяльності // Суверенність, незалежність, конституційність: становлення та розвиток Української держави: наук.-практ. конф. (Харків, 29 червня 2011р.). – Х.: ХНУВС, 2011. – С. 234-237.

25. Варунц Л.Д. Поліція Канади в механізмі захисту прав людини // Національні та міжнародні механізми захисту прав людини: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 19-20 вересня 2008 р) / за ред. А.Т. Комзюка. – Харків: Вид-во ХНУВС, 2008. – С. 91-93.

26. Васильченко О.П. Принцип рівності прав і свобод людини і громадянина та його ціннісні виміри в конституційному праві України: монографія. – Київ: арт економі, 2014. – 475 с.

27. Ващенко Ю.В. Центральні органи виконавчої влади зі спеціальним статусом: проблеми правової природи та перспективи реформування // Адміністративне право і процес. – 2014. – № 3(9). Ювілейний. – С. 122–141.

28. Взаємодія міліції та громадськості в Україні з використанням досвіду діяльності поліції Великобританії / О. В. Поволоцький [та ін.]; ред. А.Д. Бек, О. Н. Ярмиш; Національний ун-т внутрішніх справ. – Х.: [б.в.], 2001. – 200 с.

29. Висоцький В.М. Політичні партії в процесі модернізації політичної системи України // Південноукраїнський правничий часопис. – 2014. – № 4. – С. 3-6.

30. Вільчик Т. Адвокатура та громадянське суспільство у правовій державі // Право України. – 2014. – № 11. – С. 243-250.

31. Волощук О.Т. Конституційно-правова та політична відповідальність уряду як вищого органу державної влади // Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. – 2012. – Випуск 628. Правознавство – С. 68-73.

32. Воробйова О. Проблема визначення оптимальної форми державного правління в Україні після скасування конституційної реформи // Віче. – 2011. – № 4. – Режим доступу: <http://www.viche.info/journal/2426/>

33. Воронько Л.О. Гендерна політика в системі державної служби: поняття і сутність [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej16/txts/12VLOSPS.pdf>

34. Ганзицька Т.С. Правоохоронні органи в механізмі забезпечення гендерної рівності в Україні // Вісник Маріупольського державного університету. Сер.: ПРАВО. – 2013. – Вип. 5. – С. 185-189.

35. Георгієвський Ю.В. Баланс повноважень органів виконавчої влади // Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. – 2016. – № 3. – С. 83-87. – Режим доступу: http://apnl.dnu.in.ua/3_2016/21.pdf

36. Городюк А.Б. Проблеми та перспективи впровадження адміністративно-територіальної реформи в Україні // Економіка. Управління.

Інновації. – 2013. – № 1. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2013_1_17

37.Гречко О.О. Система принципів територіального устрою України: проблеми теорії та законодавчого закріплення // Державне будівництво та місцеве самоврядування. – 2012. – Вип. 24. – С. 208-219.

38.Гудзь Т.І. Досвід організації та діяльності місцевої міліції (муніципальної поліції) в Україні // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. – 2013. – № 1062. – Випуск 14. – С. 222-225.

39.Гудзь Т.І. Конституційне закріплення суспільного ладу: основні підходи // Право і безпека. – 2015. – № 3(58). – С. 21-25.

40.Гудзь Т.І. Муніципальна поліція як форма реалізації правоохоронної функції місцевого самоврядування: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.02 / Гудзь Тетяна Іванівна; Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х., 2012. – 20 с.

41.Гудзь Т.І. Організаційно-правові основи діяльності муніципальної поліції в країнах Балтії // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». – 2013. – Вип. 23. – Частина I. Том 1. – С. 124-128.

42.Гудзь Т. І. Компетенція муніципальної поліції в країнах Євросоюзу: огляд політико-правової практики // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. Серія: Право. – 2009. – № 6. – С. 163-166.

43.Гудзь Т. І. Правова основа організації та діяльності муніципальної поліції в зарубіжних країнах // Публічне право. – 2011. – № 4. – С. 323-329.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. <http://portal.rada.gov.ua/> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.

2. <http://www.ac-rada.gov.ua> – офіційний сайт Рахункової палати України.

3. <http://www.ccu.gov.ua> – офіційний сайт Конституційного Суду України.

4. <http://www.kmu.gov.ua/control/> – єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.

5. <http://www.ombudsman.kiev.ua> – офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України.

6. <http://www.president.gov.ua/> – офіційне інтернет-представництво Президента України.

7. <http://www.rainbow.gov.ua> – офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України.

4. Засоби оцінювання здобувачів вищої освіти

Контрольні питання:

1. Конституційне право – провідна галузь національної системи права.

2. Поняття, особливості та склад конституційно-правових відносини.
3. Предмет і метод конституційно-правового регулювання.
4. Джерела конституційного права.
5. Система конституційного права.
6. Поняття конституції як Основного Закону суспільства і держави.
7. Юридичні властивості конституцій.
8. Класифікація конституцій.
9. Функції конституцій.
10. Загальна характеристика чинної Конституції України.
11. Порядок прийняття Конституції України, внесення до неї змін і доповнень.
12. Конституційна реформа в Україні на сучасному етапі.
13. Поняття конституційного ладу та його співвідношення із суспільним ладом. Засади конституційного ладу сучасних держав.
14. Поняття та зміст політичної системи держави.
15. Основні елементи політичної системи.
16. Громадські об'єднання в Україні: поняття, ознаки, види, принципи діяльності.
17. Порядок утворення громадських об'єднань в Україні.
18. Особливості припинення громадських об'єднань в Україні.
19. Права та обов'язки громадських об'єднань в Україні.
20. Поняття та ознаки політичних партій в Україні.
21. Порядок створення та діяльності політичних партій в Україні.
22. Права та обов'язки політичних партій в Україні.
23. Державний контроль і нагляд за діяльністю політичних партій в Україні.
24. Конституційно-правовий статус релігійних організацій в Україні.
25. Конституційне закріплення економічної системи держави.
26. Конституційне регулювання соціальних відносин у сучасній державі.
27. Конституційне регулювання духовно-культурних відносин у сучасному суспільстві.
28. Система принципів, що складають засади конституційного ладу України.
29. Конституційні принципи народного та державного суверенітету, їх зміст та співвідношення.
30. Україна як демократична, правова, соціальна держава.
31. Конституційний принцип поділу влади: його зміст та реалізація в Україні.
32. Конституційний принцип найвищої соціальної цінності людини: його зміст та значення для розбудови України як правової, демократичної держави.
33. Конституційний принцип політичного, економічного та ідеологічного плюралізму в Україні.
34. Конституційно-правове регулювання державних символів України.
35. Поняття та ознаки громадянського суспільства.

36. Інститути громадянського суспільства.
37. Конституційні передумови становлення громадянського суспільства в Україні.
38. Поняття та загальні принципи правового статусу особи у сучасних країнах.
39. Елементи правового статусу особи.
40. Види правового статусу особи.
41. Основні (конституційні) права та свободи особи.
42. Основні (конституційні) обов'язки особи.
43. Громадянські (особисті) права громадян України: поняття та види.
44. Політичні права громадян України: поняття та види.
45. Економічні й соціальні права громадян України: поняття та види.
46. Культурні й екологічні права громадян України: поняття та види.
47. Гарантії реалізації основних прав і свобод громадян України: поняття і види.
48. Конституційні обов'язки громадян України: поняття, ознаки, види.
49. Гарантії реалізації основних прав і свобод людини. Відповідальність особи.
50. Поняття і принципи громадянства (підданства).
51. Поняття і принципи громадянства в Україні. Категорії осіб, які є громадянами України.
52. Набуття громадянства України.
53. Припинення громадянства України.
54. Поняття й види категорій осіб, що не є громадянами (підданими) держави.
55. Правовий статус іноземних громадян, біпатридів, апатридів в Україні.
56. Особливості правового статусу біженців в Україні.
57. Поняття титульної нації і національної меншини. Корінні народи.
58. Національно-культурна та національно-територіальна автономії: поняття та відмінності.
59. Конституційно-правовий статус національних меншин в Україні.
60. Статус державної мови та мов національних меншин.
61. Гендерна рівність як складова загального принципу рівності прав людини.
62. Гендерні квоти як спосіб подолання гендерної нерівності у демократичному суспільстві.
63. Вплив форми правління і політичного режиму на соціальну рівність чоловіка і жінки у зарубіжних країнах.
64. Принцип гендерної рівності у правоохоронних органах України.
65. Поняття і види інформації та інформаційної діяльності.
66. Основи правового статусу друкованих засобів масової інформації в Україні.
67. Основи правового статусу аудіовізуальних засобів масової інформації в Україні.

68. Поняття і основні форми безпосередньої демократії.
69. Поняття виборчого права в об'єктивному та суб'єктивному значенні.
70. Принципи виборчого права.
71. Поняття та стадії виборчого процесу.
72. Поняття та види виборчих систем.
73. Конституційні принципи виборчого права в Україні.
74. Загальна характеристика виборчого процесу в Україні.
75. Особливості виборчих систем, що застосовуються в Україні.
76. Порядок виборів народних депутатів України.
77. Порядок виборів Президента України.
78. Поняття, види та значення референдуму.
79. Юридичні наслідки проведення референдумів.
80. Поняття, види і предмет референдумів в Україні.
81. Референдний процес в Україні.
82. Нетипові (додаткові) форми безпосередньої демократії.
83. Поняття та сутність форми держави.
84. Форма державного правління: поняття та види.
85. Монархічна форма правління та її види.
86. Республіканська форма правління та її види.
87. Нетипові форми правління.
88. Державний (політичний) режим у сучасних країнах: поняття та види.
89. Демократичний політичний режим: поняття та ознаки.
90. Недемократичний політичний режим: ознаки та види.
91. Форма територіального устрою як елемент форми держави.
92. Унітарна держава: поняття, ознаки, види.
93. Основні риси сучасних федерацій. Розподіл компетенції між федерацією та її суб'єктами.
94. Автономія у сучасних країнах.
95. Конституційні принципи та система адміністративно-територіального устрою України.
96. Особливості правового статусу Автономної Республіки Крим на сучасному етапі.
97. Поняття та ознаки органів державної влади.
98. Види органів державної влади.
99. Конституційне закріплення повноважень вищих органів державної влади у зарубіжних країнах.
100. Поняття органу державної влади України і його конституційний статус.
101. Принципи організації та діяльності органів державної влади в Україні.
102. Система органів державної влади в Україні.
103. Види органів виконавчої влади в Україні.
104. Поняття та види глави держави. Порядок заміщення посади глави держави.
105. Функції та компетенція глави держави.

106. Припинення повноважень глави держави.
107. Конституційно-правовий статус Президента України.
108. Порядок виборів Президента України.
109. Функції та компетенція Президента України.
110. Підстави та порядок дострокового припинення повноважень Президента України.
111. Гарантії діяльності Президента України.
112. Система допоміжних органів при Президентові України.
113. Поняття та види парламентів.
114. Структура та способи формування парламентів.
115. Внутрішня організація парламенту (керівництво, комітети (комісії), партійні фракції).
116. Функції та компетенція парламенту.
117. Форми парламентського контролю за діяльністю уряду.
118. Правовий статус депутатів парламенту.
119. Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.
120. Порядок виборів народних депутатів України.
121. Конституційний склад і структура Верховної Ради України.
122. Функції та компетенція Верховної Ради України.
123. Конституційно-правовий статус депутатських груп і фракцій у Верховній Раді України.
124. Порядок роботи Верховної Ради України, його нормативне регулювання.
125. Законодавчий процес в Україні та його основні стадії.
126. Загальна характеристика конституційно-правового статусу народних депутатів України.
127. Права та обов'язки народних депутатів України.
128. Гарантії діяльності народних депутатів України.
129. Підстави і порядок дострокового припинення повноважень народних депутатів України.
130. Конституційно-правовий статус Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини.
131. Уряд в системі органів виконавчої влади.
132. Порядок формування уряду та його взаємовідносини з главою держави і парламентом за різних форм правління.
133. Способи формування уряду.
134. Функції та компетенція уряду.
135. Відповідальність уряду.
136. Конституційно-правовий статус Кабінету Міністрів України.
137. Склад, структура та порядок формування Кабінету Міністрів України.
138. Порядок формування Кабінету Міністрів України та його взаємовідносини з Президентом і Верховною Радою України.
139. Функції та компетенція Кабінету Міністрів України.
140. Акти Кабінету Міністрів України.

141. Конституційно-правовий статус центральних органів виконавчої влади.
142. Міністерство як центральний орган виконавчої влади в Україні.
143. Особливості правового статусу колегій центральних органів виконавчої влади.
144. Поняття судової влади і правосуддя. Органи судової влади.
145. Принципи організації та діяльності судової системи.
146. Основи правового статусу суддів.
147. Участь професійних суддів, народних засідателів та присяжних у здійсненні правосуддя.
148. Поняття конституційного контролю та нагляду. Види конституційного контролю.
149. Моделі конституційного контролю.
150. Конституційно-правовий статус органів судової влади в Україні.
151. Система судів загальної юрисдикції в Україні.
152. Верховний Суд – найвищий суд у системі судоустрою України.
153. Вища рада правосуддя як орган суддівського врядування.
154. Конституційно-правовий статус суддів в Україні.
155. Конституційний Суд України: склад, порядок формування, структура.
156. Функції та компетенція Конституційного Суду України.
157. Конституційне провадження в Україні.
158. Конституційно-правовий статус суддів Конституційного Суду України.
159. Акти Конституційного Суду України.
160. Поняття та види правоохоронних органів.
161. Поліція (міліція): поняття та види. Функції та повноваження поліції (міліції) у зарубіжних країнах.
162. Прокуратура в системі правоохоронних органів зарубіжних країн.
163. Конституційно-правові засади організації та діяльності правоохоронних органів України.
164. Поліція у конституційній системі органів державної влади України.
165. Принципи діяльності Національної поліції України.
166. Принцип політичної нейтральності в діяльності Національної поліції України.
167. Роль Національної поліції України у забезпеченні прав і свобод особи.
168. Правовий статус Національного антикорупційного бюро України.
169. Територіальна організація публічної влади: зміст та елементи.
170. Основні риси територіальної організації публічної влади в унітарних і федеративних державах.
171. Системи здійснення публічної влади на місцях.
172. Конституційно-правовий статус місцевих державних адміністрацій.
173. Структура місцевих державних адміністрацій в Україні.

174. Функції та компетенція місцевих державних адміністрацій в Україні.

175. Взаємодія місцевих державних адміністрацій з органами державної влади України та місцевим самоврядуванням.

176. Поняття місцевого самоврядування, його соціальне призначення і політична роль.

177. Основні концепції місцевого самоврядування.

178. Система місцевого самоврядування в Україні.

179. Територіальна громада як первинний суб'єкт місцевого самоврядування в Україні.

180. Принципи місцевого самоврядування в Україні.

181. Гарантії місцевого самоврядування в Україні.

182. Система та порядок формування органів місцевого самоврядування.

183. Конституційно-правовий статус місцевих рад в Україні.

184. Статус депутатів місцевих рад в Україні.

185. Конституційно-правовий статус депутатів місцевих рад в Україні.

186. Конституційно-правовий статус сільських, селищних, міських голів в Україні.